

**MATN PROTSESSORI BILAN ISHLASH MAVZUSINI O'QITISH
METODIKASI**

Mamatova Zilolaxon Xabibulloxonovna

*Farg'ona davlat universiteti dotsenti,
pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)*

E-mail: mamatova.zilolakhon@gmail.com

Sotvoldiyeva Zarnigor Egamnazar qizi

*Farg'ona davlat universiteti
Amaliy matematika yo'nalishi 4-kurs*

22-08-guruh talabasi

E-mail: zarnigorrassuljonova@gmail.com

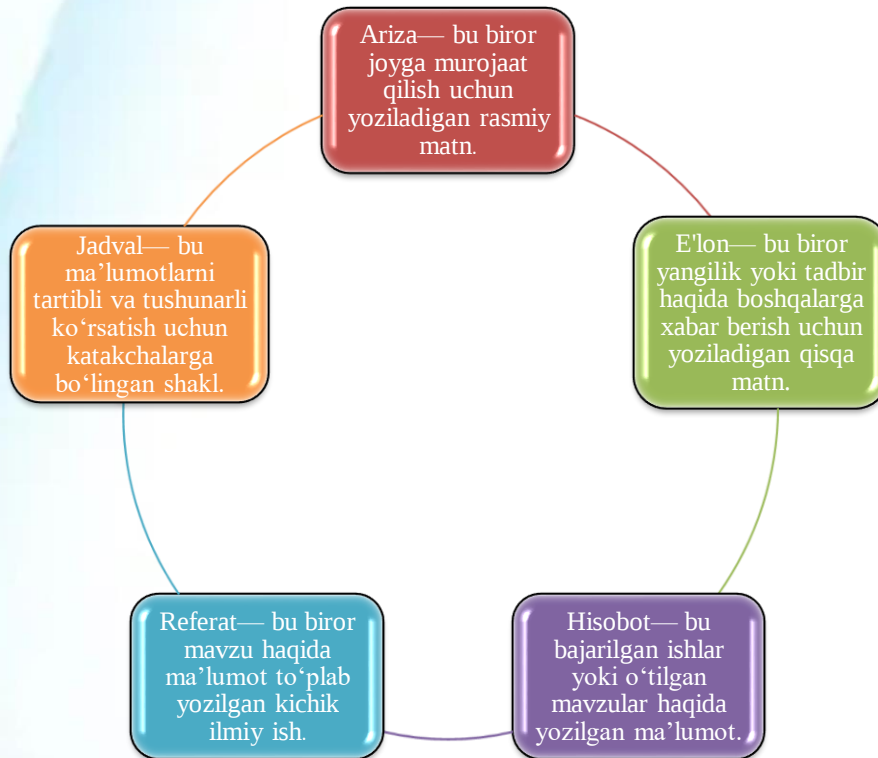
Annotatsiya: Ushbu maqolada matn protsessori bilan ishlash mavzusini o'qitishning mazmuni, maqsadi hamda samarali metodlari yoritilgan. Shuningdek, maqolada keng tarqalgan matn protsessorlari — Microsoft Word, Google Docs, LibreOffice Writer kabi dasturlar bilan ishlash bo'yicha o'qitish tajribalari va ularning afzalliklari tahlil etiladi. O'qitish jarayonida interfaol metodlar, ko'rgazmali vositalar va zamonaviy axborot texnologiyalaridan foydalanishning ahamiyati tahlil qilinadi.

Kalit so'zlar: Matn protsessori, o'qitish metodikasi, axborot texnologiyalari, kompyuter savodxonligi, amaliy mashg'ulot, interfaol metod, hujjat bilan ishlash. Microsoft Word, Google Docs, LibreOffice Writer.

Kirish.

Hozirgi davrda axborot texnologiyalarining jadal rivojlanishi ta'lim jarayonini modernizatsiya qilishni taqozo etmoqda. Zamonaviy o'qituvchi nafaqat bilim beruvchi, balki o'quvchilarni amaliy faoliyatga tayyorlovchi, ularda axborot-kommunikatsiya savodxonligini shakllantiruvchi shaxs bo'lishi zarur. Shu nuqtai nazardan, "Matn protsessori bilan ishlash" mavzusini o'qitish bugungi kunda juda muhim ahamiyat kasb etadi.

“Matn protsessori bilan ishlash” mavzusining mazmuni — bu o‘quvchilarga matnli hujjatlar yaratish, tahrirlash, bezatish va saqlash bo‘yicha nazariy bilim hamda amaliy ko‘nikmalarni o‘rgatishga qaratilgan qismdir. Bu mavzu orqali o‘quvchilar kompyuter yordamida bajarishni o‘rganadigan ishlar:

Asosiy yo‘nalishlari:

1. Matn protsessori tushunchasi- bu hujjatlar yaratish, tahrirlash, saqlash va ularni turli shakllarda taqdim etish imkonini beruvchi dasturiy vositadir. Ushbu mavzuni o‘qitish orqali o‘quvchilar matnli axborot bilan ishlashning amaliy ko‘nikmalariga ega bo‘ladilar, hujjatlarni rasmiylashtirish, shrift va formatlash usullaridan foydalanish, jadvallar va grafik elementlar bilan ishlashni o‘rganadilar.

-
- Matn kiritish va tahrirlash — yozish, o‘chirish, nusxalash, joylashtirish kabi amallarni bajarish.
 - Matnni bezatish (formatlash) — shrift turi, hajmi, rangi, sahifa chegarasi va abzaslarni sozlash.

4

- Obyektlar bilan ishlash — matnga rasm, jadval yoki diagramma qo‘shish.

5

- Hujjatni saqlash va chop etish — hujjatni kerakli joyga saqlash yoki printerda chiqarish.

“Matn protsessori bilan ishlash” mavzusini o‘qitishning asosiy maqsadi — o‘quvchilarga matnli hujjatlar bilan ishlashni o‘rgatish, ya’ni matn yozish, tahrirlash, bezatish va saqlash ko‘nikmalarini shakllantirishdir.

Mavzuni tushuntirishda samarali metodlar.

□ 1. Ko‘rgazmali metod

O‘qituvchi kompyuter ekranida amaliy ko‘rsatadi: matn yozish, shiftni o‘zgartirish, hujjatni saqlash, rasm yoki jadval qo‘shish. Bu usul o‘quvchilarga ko‘rib va kuzatib o‘rganish imkonini beradi.

🖨 2. Amaliy metod

o'quvchilar o'zlari kompyuterda bajarishadi: matn yozadi, sarlavha qo'yadi, shriftni o'zgartiradi. Bu metod o'quvchilarning mustaqil ishlash va xatoni tuzatish ko'nikmasini oshiradi.

3. Suhbat (savol-javob) metodi

Dars davomida o'qituvchi savollar beradi:

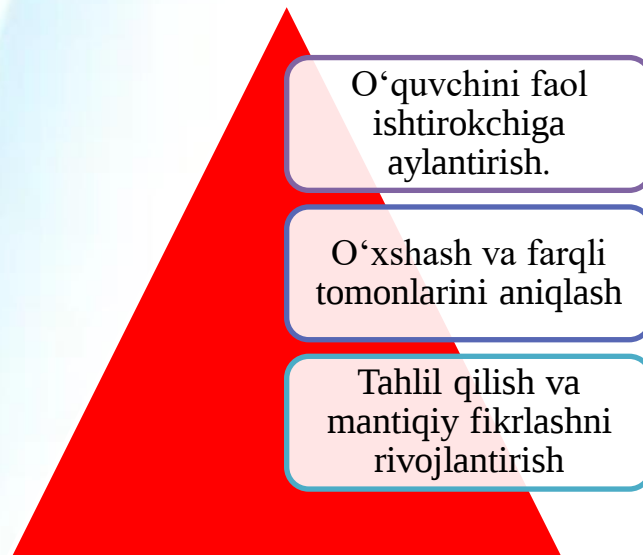
Bu usul o'quvchilarning fikrlashini faollashtiradi.

4. Guruhli ishlash metodi

O'quvchilar kichik guruhlariga bo'linib, turli hujjatlarni yaratish topshirig'ini bajaradi: biri ariza, biri e'lon, boshqasi referat tayyorlaydi. Bu o'zaro hamkorlikni kuchaytiradi va ijodiy fikrlashni rivojlantiradi.

T-sxema metodi — bu interfaol o'qitish usuli bo'lib, o'quvchilarni taqqoslash, farqlash va umumlashtirishga o'rgatadi. Bu metodda ma'lumotlar T harfiga o'xshash jadval ko'rinishida joylashtiriladi — shuning uchun unga “T-sxema” deyiladi.

T-sxema metodining maqsadi

Eng ko'p qo'llaniladigan dasturlar

Microsoft Word

- Microsoft Word — bu matn yozish, o'chirish, tahrirlash va bezatish uchun ishlatiladigan dastur. U yordamida ariza, xat, hisobot, referat kabi hujjatlar tayyorlanadi.

Google Docs

- Google Docs — bu onlayn matn protsessori bo'lib, internet orqali matn yozish, tahrirlash va saqlash imkonini beradi. Hujjatlar avtomatik tarzda Google Drive'da saqlanadi, shuning uchun ularni yo'qotish xavfi kam.

LibreOffice Writer

- LibreOffice Writer — bu bepul matn protsessori bo'lib, matn yozish, tahrirlash va hujjatlarni yaratish uchun ishlatiladi. U Microsoft Word kabi hujjatlarni yaratish va formatlash imkonini beradi.

T-sxema metodiga misol

O'xshashliklari: har ikkala dasturda ham matn kiritish, o'chirish, tahrirlash mumkin, shrift turini, hajmini, rangini, matn joylashuvini o'zgartirish imkoniyati mavjud.

Microsoft Word	Google Docs
Kompyuterga o'rnatiladi	Internet orqali ishlaydi
Hujjatni fayl sifatida saqlaydi	Hujjat avtomatik ravishda Drive'da saqlanadi
Ishlash uchun internet shart emas	Internet bo'lmasa ishlamaydi
Juda ko'p formatlash imkoniyatlari bor	Asosiy formatlash imkoniyatlari mavjud
Hujjatni faqat fayl orqali ulashish mumkin	Hujjatni havola orqali bo'lishish mumkin

Xulosa

Matn protsessori bilan ishlashni o'qitish informatika fanining muhim yo'nalishlaridan biridir. Bu mavzuni o'rganish orqali o'quvchilar matnli hujjatlarni yaratish, tahrirlash, bezatish va saqlash bo'yicha amaliy ko'nikmalarga ega bo'ladilar. Dars jarayonida ko'rgazmali, amaliy, suhbat, guruhli ish hamda interfaol metodlardan foydalanish o'quvchilarning qiziqishini oshiradi va mavzuni chuqurroq tushunishga yordam beradi. Shuningdek, Microsoft Word, Google Docs va LibreOffice Writer kabi dasturlarni taqqoslab o'rganish o'quvchilarga zamonaviy axborot texnologiyalaridan to'g'ri foydalanish malakasini shakllantiradi. Natijada, o'quvchilar kompyuter savodxon, ijodkor va mustaqil ishlay oladigan shaxs sifatida rivojlanadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Jo'rayev, A., & Ergasheva, M. (2021). Pedagogik texnologiyalar va interfaol metodlar. Toshkent: "Fan va texnologiya" nashriyoti.
2. Xoliqov, N., & Yuldasheva, Z. (2020). Matematikani o'qitish metodikasi. Toshkent: "O'zbekiston Milliy universiteti" nashriyoti.
3. G'ulomov, M., & Yo'ldoshev, Q. (2019). Zamonaviy ta'lim texnologiyalari va ularning ta'lim jarayonidagi o'rni. Toshkent: TDPU nashriyoti.

4. Saidova, D. (2022). Matematika fanini o'qitishda innovatsion metodlardan foydalanish yo'llari. – "Ta'lim va innovatsiyalar" ilmiy jurnali, №3.
5. Shodmonov, S., & Hasanov, B. (2020). Pedagogik mahorat va zamonaviy o'qitish metodlari. Toshkent: "Ilm Ziyos" nashriyoti.
6. Karimova, N. (2021). Matematik ta'limda interfaol usullarning samaradorligi. – TDPU Ilmiy axborotlari, №2.
7. Bloom, B. S. (1956). Taxonomy of Educational Objectives: The Classification of Educational Goals. New York: Longman.
8. Edward de Bono. (1985). Six Thinking Hats. Boston: Little, Brown and Company.

Foydalanilgan internet manbalari

1. O'zbekiston Respublikasi Xalq ta'limi vazirligi rasmiy sayti — <https://www.uzedu.uz>
2. O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligi — <https://www.uzfi.uz>
3. Pedagogik texnologiyalar va interfaol metodlar portali — <https://pedagog.uz>
4. Ta'lim va innovatsiyalar ilmiy jurnali — <https://journal.tdiu.uz>
5. ResearchGate platformasida joylashtirilgan maqolalar — <https://www.researchgate.net>
6. Google Scholar ilmiy maqolalar bazasi — <https://scholar.google.com>
7. Edutopia – Modern Teaching Strategies portal — <https://www.edutopia.org>